DPU – Dansk Pædagogisk Udviklingsbeskrivelse
Voksne (og børn og unge) med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne

V/ Anna Marie Langhoff Nielsen

Dansk Psykologisk Forlag

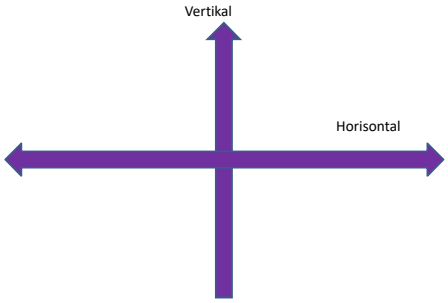
1

Målet med DPU

- at udvikle kvaliteten af den pædagogiske indsats
- at støtte medarbejderne til at få en fælles forståelse for barnet/den unges ressourcer og kognitive udfordringer
- at øge barnets/ den unges mestringskompetence og trivsel gennem relevante krav og den rette form for støtte i samspillet
- at sikre det bedst mulige faglige og metodiske grundlag for tilrettelæggelse af pædagogisk intervention.

2

Udvikling og trivsel

3

To perspektiver på nedsat funktionsnedsættelse

- Udviklingsteoretisk perspektiv:

ICD-10-kode	Udviklingshæmning	IQ-niveau	Mental alder (år)
F70	Let	50 - 69	9 til under 12
F71	Moderat	35 - 49	6 til under 9
F72	Svær	20 - 34	3 til under 6
F73	Dyb	under 20	mindre end 3

- Forskelsteoretisk perspektiv:
  - Forskel på om vanskelighederne knytter sig til arousal, perception, opmærksomhed, hukommelse, eksekutive funktioner, bearbejdningstempo.

4

Udviklingsområder og udviklingstrin

DPU voksne

17 udviklingstrin 0 - 10 år

- Opmærksomhed
- Hukommelse
- Sprog og kommunikative kompetencer
- Sociale kompetencer
- Selvregulering
- Grovmotorik
- Finmotorik
- Færdigheder og aktiviteter i dagligdagen

DPU 0-6 år

13 udviklingstrin 0 til 6 år

- Opmærksomhed
- Hukommelse
- Leg og aktiviteter
- Sprog og kommunikative
- kompetencer
- Sociale kompetencer
- Selvregulering
- Grovmotorik
- Finmotorik
- Færdigheder i dagligdagen

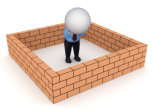
5

OBSERVATION – OBSERVATION – OBSERVATION

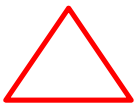
&

TÆNK UD AF BOKSEN

Opmærksomhed

- Basal vågenhed / arousal
- Fokuseret opmærksomhed
- Fælles opmærksomhed
- Fastholdt opmærksomhed (koncentration)
- Delt opmærksomhed
- Fleksibel opmærksomhed

7

EKS.: Opmærksomhed

- 0 – 3 mdr.: Reagerer på lys (fx kniber øjnene i ved stærkt lys)
- 3 – 6 mdr.: Fastholder blikket på pædagogen, også når hun fx peger på noget, hun vil vise barnet/den unge
- 6 – 9 mdr.: Er opmærksom på og iagttager med interesse sin omverden (ser fx på noget, der er langt væk, når borgeren er ude på gå- eller køreture)
- 12 – 15 mdr: Følger sikkert pædagogens blikretning (fælles opmærksomhed).
- 1½ til 2 år : Fastholder opmærksomheden i dialogisk læsning og kan udpege bestemte ting i bogen på pædagogens opfordring
- 5 -6-år: Kan scanne hen over et billede med mange detaljer og finde bestemt ting (fx i Find Holger-bog) 5 til 6 år

8

Hukommelse

- Sensorisk hukommelse (registrering)
- Korttidshukommelse (fra få sekunder til få minutter)
  - Hukommelsesspændvidde (antal enheder)
- Langtidshukommelse:
  - Semantisk
  - Episodisk
  - Procedural (motorisk)
- Arbejdshukommelse (integration af informationer i nuværende handlinger)

9

EKS. Hukommelse

- 0-3 mdr.: Genkender pædagogens ansigt (fx berøring)
- 0-3 mdr.: Genkender pædagogens duft
- 6-9- mdr.: Ved at noget findes, selvom det ikke kan ses, mærkes eller høres (objektkonstans) (leder fx efter ting, der dækkes til)
- 9 -12 mdr.: Genkender egne bøger fra nye og viser det ved at foretrække at "læse" eller røre ved en ny frem for en kendt bog

10

Sprog og kommunikative kompetencer

- Protokonversation og imitation af sproglyde
- Forståelse af nonverbal kommunikation
- Forståelse af verbal kommunikation
- Socialiseret tale
- Anvendelse af sproget til formidling
- Aktivt meningsskabende

11

EKS.: Sprog og kommunikative kompetencer

3 – 6 mdr.: Kigger på personens ansigt (primært øjne og mund), når hun taler og forsøger at indgå i førsproglig dialog ved at efterligne samtalepartneren

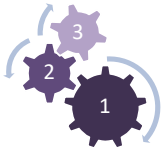
12-15 mdr.: Peger på kendte ting, personer og kropsdele (når disse nævnes ifm. spørgsmålet: "Hvor er..?")

8-9 år: Læser dele af undertekster på TV

12

Sociale kompetencer

- Imitation og protokonversation
- Nysgerrighed over for andre
- Aktiv deltagelse i social interaktion
- Tilknytning og tryghed
- Afstemning
- Reaktion på andres følelser
- Mentalisering (Theory of Mind)

13

EKS.: Sociale kompetencer

- 6-9 mdr.: Er optaget af at se sig selv i et spejl (opdager personen i spejlet, men endnu uden selvbevidsthed)
- 6-9 mdr.: Tager øjenkontakt med pædagogen for at sige "Så du, hvad jeg gjorde"? (Fx når barnet vil vise, at det har kastet noget ned på gulvet)
- 15 – 18 mdr.: Ser i længere tid på billeder af sig selv end på billeder af andre (selvopfattelse)

14

Selvregulering

- Følelsesmæssig smitte
- Objektkonstans – RIG`er
- Lader sig trøste af omsorgspersonen
- Trøster andre
- Regulere egen negativ affekt
- Skyld – og skamreaktioner som led i impulshæmning

15

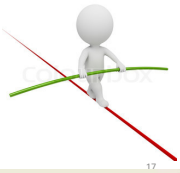
EKS.: Selvregulering

- 3-6 mdr.: Ser vedvarende på fx spilledåse for at få pædagogen til at sætte musikken i gang
- 9-12-mdr.: Søger følelsesmæssig information hos pædagogen for at få hjælp til at tolke, hvad han/hun skal føle (fx hvis barnet/den unge falder eller slår sig, vil han/hun kigge på pædagogens ansigt for at finde ud af, hvor slemt det er)
- 12-15 mdr.: Søger øjenkontakt med pædagogen, når der sker noget uventet eller noget, der gør barnet/den unge usikker, fx hvis en ny medarbejder skal hjælpe barnet/den unge med at spise eller bade

16

Grovmotorik

- Sparke
- Holde hovedet i midterstilling
- Komme op på armene og løfte hovedet først til 45 grader, siden til 90 grader
- Dreje hovedet, uden at kroppen følger med
- Kan nå fødderne med hænderne
- Rulle
- Sidde
- Kravle/krybe/numse sig frem
- Stå/gå/løbe

17

Finmotorik

- Griberefleks og dennes forsvinden
- Fører hånden til munden
- Fra usikkert til sikkert greb om genstande
- Hænders samarbejde
- Gribe/slippe/kaste
- Pincetgreb
- Forskellige greb om spise-/skriveredskabe
- Tegnefærdigheder
- Bygge med klodser
- Kaste/gribe bold (også grovmotorik).

18

EKS: Grov- og finmotorik

- 1½-2 år: Hopper ned fra noget (fx fra en lav kasse, det nederste trappetrin)
- 2 – 2½ år: Griber stor bold (dog mest på armene)
- 4 -5 år: Kaster lille bold mod et mål og griber den igen med begge hænder, der holdes frem som en skål

- 1½-2 år: Bladrer i billedbog, en side ad gangen
- 3½-4 år: Klipper med saks efter en streg (også runde former)
- 6-7-år: Spiller spil, der kræver finmotorisk koordination (fx Klodsmajor, Mikado)

19

Færdigheder og aktiviteter i dagligdagen

Selvstændig mestring af:

- Påklædning
- Måltider
- Hygiejne
- Oprydning
- Begå sig sikkert i nærmiljøet

20

	Svarkategorier
(2) Altid	Selvstændig, ubesværet og sikker mestring af funktionen stort set altid. Funktionen ses i mange forskellige sammenhænge, også når der stilles krav om det.
(1) Nogle gange/i nogen grad	Borgeren viser kun færdigheden nogle gange, i nogle bestemte situationer, indenfor et afgrænset område eller sammen med bestemte personer. Funktionen udføres med usikkerhed og med behov for støtte.
(0) Aldrig	Borgeren mestrer ikke eller sjældent de ting, der bliver spurgt om. Selvom borgeren har mestret færdigheden en enkelt gang (eller nogle ganske få gange), skal denne besvarelse anvendes.
(?) Ved ikke	Der er ingen sikker observation af om borgeren mestrer færdigheden.
G (svar baseret på gæt	Anvendes i kombination med svarmulighederne 2, 1, 0, hvor det fx har været observeret, at borgeren gør noget, der minder om det, der spørges om.
***) (Se kommentar)**	Benyt kommentarfeltet, når der er behov for en uddybende kommentar til en besvarelse, fx når borgeren har en kvalitativ anderledes måde at udføre funktionen på.

Jeg er i tvivl om, hvad jeg skal svare

Funktionens kvalitet, bredde set ift. nomaludviklingen:

- Går og løber: mangler foden god afvikling og er løbet afslappet og med svæv eller lander fødderne fladt på gulvet?
- Hvordan er tempoet og kvaliteten i funktionen?
- Socialt samspil og kommunikation: er der gensidighed i samspillet?
- Kan barnet/den unge kun koncentrere sig i bestemte sammenhænge og ved bestemte eller selvvalgte aktiviteter?
- Husker barnet/den unge kun, når han/hun guides til at se på sit skema?
- Hvilken form for støtte og kompensation er der behov for.
- **Brug kommentarfeltet til dine overvejelser**

22

Svarkategorier i SBU 0-3 år

Scorerne 1-9 repræsenterer følgende beskrivelse:

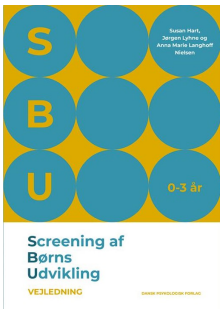
	Kan ikke endnu – færdigheden er ikke udviklet
1.	Færdigheden er fraværende
2.	Færdigheden viser sig i så små glimt, at der er usikkerhed om dens eksistens eller fremtrædelse
3.	Færdigheden viser sig som en tendens, men udfolder sig ikke helt eller kun sporadisk og tilfældigt under optimal tryghed og støtte

	Kan med støtte – udfolder færdigheden med støtte eller kan til tider/i nogen grad
4.	Færdigheden viser sig kun, når situationen er optimalt tryg og med megen støtte
5.	Færdigheden viser sig ved støtte og tryghed, men forsvinder, når trygheden/støtten forsvinder
6.	Færdigheden udfolder sig ved tryghed og kun lidt støtte

	Kan selv – færdigheden er udviklet
7.	Solid færdighed, som dog kan svækkes ved megen utryghed
8.	Solid færdighed, som kan svækkes midlertidigt ved megen kaos eller stress
9.	Solid færdighed, som ikke kan forstyrres

Figur 14. Oversigt over, hvad de ni svarmuligheder dækker over.

Nyt materiale

- Screening af 0 til 3årige børn:
  - Sansemotorisk udvikling
  - Socioemotionel udvikling
  - Kognitiv udvikling
- Susan Hart, Jørgen Lyhne & Anna Marie Langhoff Nielsen
  https://dpf.dk/test/udvikling/sbu/
- Dansk Psykologisk Forlag

24

DPU ”serien”

Materialerne er udgivet af Dansk Psykologisk Forlag
www.dpf.dk, tlf. 45460050 mail: info@dpf.dk.

25